

Program Rozwoju Gminy Kleszczów na lata 2016-2020

Lider Projekt Sp. z o.o.

Kleszczów - Poznań

2016

Spis treści

WPROWADZENIE.....	3
STRESZCZENIE DŁUGOOKRESOWEJ STRATEGII ROZWOJU GMINY KLESZCZÓW NA LATA 2016-2030+ ..	3
GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU ROZWOJU.....	6
Ukierunkowanie Programu	7
Układ priorytetów, celów i działań.....	8
PRIORYTETY I KIERUNKI INTERWENCJI	9
Harmonogram realizacji działań Programu	25
TERYTORYALNY ZAKRES DZIAŁAŃ	27
PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA SYSTEMU REALIZACJI	34
Wdrażanie	34
Monitoring.....	35
Ewaluacja.....	36
Zasady aktualizacji.....	38

WPROWADZENIE

Niniejszy program stanowi uszczegółowienie Długookresowej Strategii Rozwoju Gminy Kleszczów na lata 2016 - 2030+ w okresie do 2020 r. Dokumenty te, jako funkcjonalna całość, składają się na Koncepcję Systemu Polityki Rozwoju Gminy. W związku z powyższym części wstępne, takie jak diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, analizy strategiczne (w tym SWOT/TOWS), opis wizji i celów strategicznych (długo - i średniookresowych), wyniki badań społecznych są zawarte w wymienionej strategii i zachowują aktualność dla niniejszego dokumentu. Poniżej zamieszczone streszczenie przedstawia główne zapisy Długookresowej Strategii.

STRESZCZENIE DŁUGOOKRESOWEJ STRATEGII ROZWOJU GMINY KLESZCZÓW NA LATA 2016 - 2030+

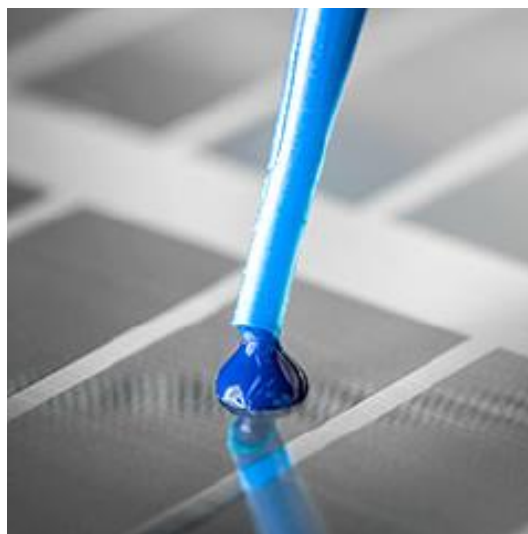
Długookresowa Strategia Rozwoju Gminy Kleszczów na lata 2016 - 2030+, opracowana w II półroczu 2015 r., stanowi dokument o charakterze ogólnym, którego najważniejszym elementem jest zestaw celów strategicznych, których realizacja będzie warunkowała osiągnięcie celu głównego polityki strategicznej, jakim jest wizja rozwoju gminy.

Wizja rozwoju o brzmieniu:

„Gmina Kleszczów jako lider zrównoważonego, inteligentnego rozwoju w Polsce oferuje najlepsze warunki pracy, zamieszkania i inwestowania oraz stanowi rozwijające się centrum wypoczynku nad powstającym Jeziorem Kleszczowskim”

wskazuje kierunek, w którym w kolejnych latach prowadzona będzie polityka rozwojowa gminy i jest utożsamiana z celem głównym Długookresowej Strategii. Stanowi też pośrednio zasadniczy cel Programu Rozwoju Gminy Kleszczów do roku 2020. Sformułowanie propozycji wizji już u początku projektowania polityki rozwoju gminy nie tylko wskazuje generalny kierunek, ale także porządkuje tok niezbędnych diagnoz i analiz, pozwalając na skupienie się na tych zasobach, które mają prowadzić do osiągnięcia celu. Dokument ten nie odnosi się przeto do szeregu działań stanowiących ustawowo nałożone zadania własne gminy.

Fot. 1-2. „Wydobyć przyszłość z teraźniejszości”.

Podsumowanie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Kleszczów w zakresie objętym programowaniem strategicznym przedstawiono poniżej:

Konkluzje strategiczne:

- Bardzo korzystna sytuacja społeczno – demograficzna;
- Bardzo dobra pozycja w sferze kultury;
- Wskaźniki z zakresu pomocy społecznej mogą budzić zastanowienie;
- Średnie wskaźniki przedsiębiorczości;
- Słabości rynku pracy (uzależnienie od 2 dużych zakładów, bezrobocie);
- Mniejsza średnia zamożność mieszkańców;
- Specyficzny charakter zagospodarowania; duży udział zabudowy rozproszonej – widoczny we wskaźnikach infrastruktury;
- Zdecydowana przewaga w gronie okolicznych gmin;
- Pozycja lidera w zestawieniu ogólnopolskim głównie z uwagi na sferę społeczną;
- Silna konkurencja w sferze gospodarczej ze strony gmin „metropolitalnych”;
- Możliwość ofensywnego ukierunkowania strategii.

Rozwój instytucjonalny gminy (biorąc pod uwagę nie tyle możliwości finansowe, co wielkość społeczności i związany z tym potencjał kadrowy) należy uznać za dobry z korzystnymi rokowaniami przy możliwości pewnych korekt. Korzystne jest funkcjonowanie w gminie własnych instytucji otoczenia biznesu. Rozbudowany jest też sektor pozarządowy, aczkolwiek wymaga większego włączenia w politykę rozwoju lokalnego.

Analiza SWOT/TOWS wskazuje na możliwość ofensywnego ukierunkowania strategii. Główne wyzwanie strategiczne można sformułować następująco:

„Jak utrzymać pozycję lidera zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego i wypracować nowe specjalizacje (przewagi konkurencyjne) gminy, jednocześnie zmniejszając wydatki?”

Potrzebny jest rozwój oparty na swego rodzaju inteligentnej specjalizacji, wykorzystującej unikalne zasoby gminy. Analiza danych uzyskanych w badaniach społecznych wskazuje, że proponowane tematy strategii oraz cele zyskują powszechną akceptację.

Wyznaczono 3 długookresowe cele strategiczne (do osiągnięcia w perspektywie 2030 roku), które przełożono na 11 celów średniookresowych (do osiągnięcia w perspektywie roku 2020). Ich lista przedstawia się następująco:

- I. Utrzymanie pozycji lidera w zakresie warunków życia.
 - I.1 Racjonalizacja wydatków gminy (*utrzymanie rozwoju przy mniejszej kwocie wydatków*).
 - I.2 Rozwój budownictwa mieszkaniowego dla różnych grup społecznych.
 - I.3 Budowa modelu aktywizacji społeczności i rozwoju osobistego objętych nim osób.
 - I. 4 Wdrożenie innowacji (*nowych rozwiązań*) na skalę krajową w zakresie ochrony środowiska i usług publicznych (np. edukacji).
- II. Rozwój gospodarczy w oparciu o innowacyjne projekty gospodarcze (w tym kwalifikacje mieszkańców).
 - II.1 Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.
 - II.2 Rozwój produkcji na wyższym poziomie technologii (*zamiast produkcji prostej stawianie na produkcję maszyn, narzędzi, leków*).
 - II.3 Rozwój współpracy lokalnych podmiotów gospodarczych.
 - II.4 Rozwój produkcji energii z nowych źródeł.
 - II.5 Poprawa dostępności transportowej (budowa drogi przez wkop, poprawa wykorzystania kolei).
- III. Zaplanowanie i rozwój gminy jako centrum wypoczynku (czasu wolnego).
 - III.1 Opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów pookrywkowych.
 - III.2 Rozwój bazy pobytowej i pakietów wypoczynkowych.

Cele średniookresowe stanowią cele strategiczne Programu Rozwoju Gminy Kleszczów.

Fot. 3. „Rozwój jest w rękach lokalnej społeczności”.

Źródło: Fundacja Rozwoju Gminy Kleszczów.

GLÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU ROZWOJU

Ryc. 1. Schemat realizacji Programu.

Źródło: opracowanie własne; fotografia – UG w Kleszczowie.

Schemat realizacji Programu Rozwoju Gminy Kleszczów do 2020 roku przedstawia odniesiony do poszczególnych sektorów życia społeczno-gospodarczego i podzielony na priorytety (zakresy) sposób dojścia do określonej na wstępie wizji gminy przez prowadzenie konkretnych działań będących realizacją wcześniej wyznaczonych celów.

Osiągnięcie docelowej wizji zaprezentowane na schemacie to scenariusz stopniowego wspinania się gminy na kolejne poziomy (etapy) rozwoju ilościowego i jakościowego.

Początkowe impulsy powinny być związane z już istniejącymi w gminie placówkami i funkcjami – rozwojem zainwestowania stref przemysłowych, szkołami ponadgimnazjalnymi, rozwojem kompleksu SOLPARK, budową drogi przez wkop.

W efekcie tych działań powinien nastąpić też wzrost nowych, rozwojowych firm lokalnych. Wszystko to powinno być impulsem do przyciągania nowych inwestorów, kadr specjalistów, w efekcie - mieszkańców. W efekcie realizacji niniejszego Programu powinien zafunkcjonować opisany wcześniej „ekosystem innowacji”, łączący edukację, kwalifikacje osób uczących się w gminie z firmami pochodzącymi z zewnątrz, co wywoła potrzebę zapewnienia nowych rodzajów usług i funkcji, zarówno dla firm, jak i dla mieszkańców.

Wszystko to, w kontekście rosnącej ilości i znaczenia czasu wolnego, regeneracji sił, prowadzić ma do nowego wizerunku gminy Kleszczów jako oferującej wszechstronne możliwości dobrej pracy, wysokiej jakości życia i wypoczynku.

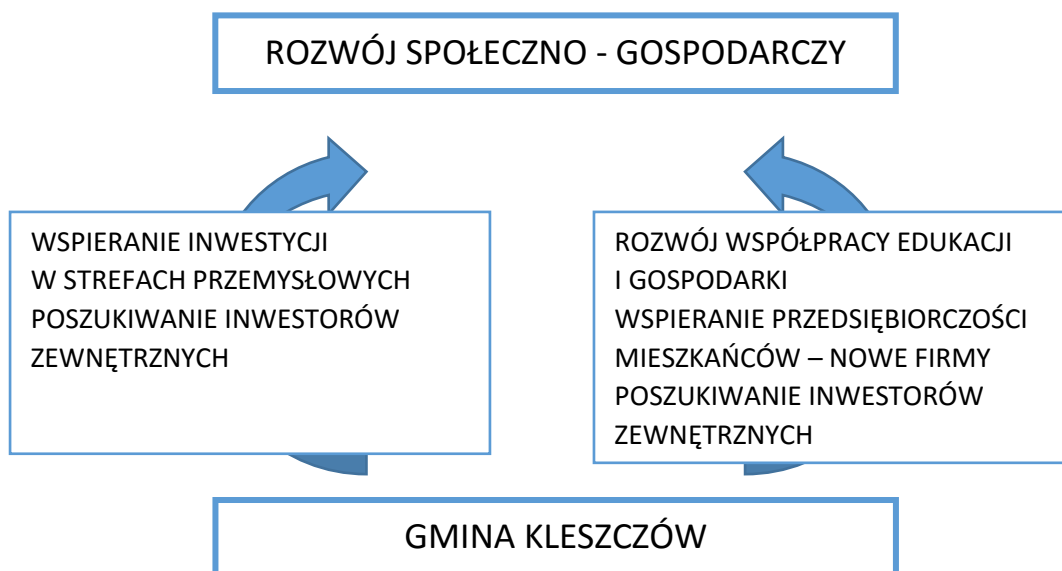
Chodzi więc o to, aby gmina pozostała obszarem jedynym w swoim rodzaju. Ma być liderem rozwoju przy wykorzystaniu potencjału drzemiącego w społeczności i ukrytego w zasobach terenu. Dokona się to przez korzyści ze współpracy różnych sektorów, a więc przy stosunkowo niższych kosztach. Z uwagi na złożoność realizacji wielu zadań, zwłaszcza inwestycyjnych oraz odłożone w czasie, acz oczekiwane skutki, w Programie wskazuje się konieczność podjęcia działań dotyczących wszystkich opisanych wyżej etapów rozwoju.

Ukierunkowanie Programu

Niniejszy Program realizuje **cele społeczno-gospodarcze**. Program jest skierowany zarówno na rozwój inwestycji w już działających strefach przemysłowych, w tym na przyciągnięcie inwestorów z branż preferowanych, jak i odniesiony do podstawowego zdiagnozowanego deficytu (słabej strony) gminy – niewystarczającej przedsiębiorczości i małego przełożenia inwestowanych przez samorząd środków na edukację czy przedsiębiorczość – na rynek pracy i wpływ z podatków.

Przedstawia to schemat (ryc. 27), ukazujący dwutorowy przebieg działań na rzecz rozwoju gminy. Chodzi więc o wzmocnienie realizowanego już kierunku, opartego w dużej mierze o kapitał i decyzje pochodzące z zewnątrz przez wzmocnienie wykorzystania potencjału wewnętrznego gminy (rozwój endogeniczny – „od wewnątrz”).

Ryc. 2. Schemat dwóch ścieżek rozwoju gminy Kleszczów

Źródło: Opracowanie własne.

Rozwój prowadzący do wytworzenia nowego charakteru, specjalizacji gminy wymaga współdziałania - połączenia sił wszystkich sektorów współtworzących gminę: gospodarki, edukacji (współpracującej z nauką na poziomie akademickim), społeczeństwa – zwykłych mieszkańców. Rola sterująca, koordynująca, a często inicjująca powinna przypaść administracji.

W rozwoju tym chodzi o to, aby gmina z terenu, gdzie znajdują się wielkie przedsiębiorstwa z branży paliwowo-energetycznej, a także lokują się zewnętrzne firmy korzystające z tańszej energii, dostępu do infrastruktury i korzystnych cen gruntów, stała się środowiskiem, gdzie będą powstawać firmy rodzime, które nie będą musiały konkurować niskimi płacami i wykazujące ekspansję na zewnątrz.

Układ priorytetów, celów i działań

Wszystkie cele strategiczne niniejszego Programu wynikają z diagnozy stanu gminy zawartej w Długookresowej Strategii Rozwoju Gminy Kleszczów 2030+. Zgodnie z ustaloną metodologią cele te, wskazane w strategii długookresowej jako przewidziane do osiągnięcia w perspektywie roku 2020, zostały przełożone na cele szczegółowe.

Istotą Programu jest przełożenie celów szczegółowych na działania priorytetowe (pogrupowane w priorytety interwencji). Wskazuje się następujące priorytety, odniesione do kluczowych dla rozwoju gminy dziedzin, co wynika z wcześniejszych analiz:

- I. Przyciąganie inwestycji, przedsiębiorczość lokalna, infrastruktura
- II. Edukacja i nauka
- III. Wysoka jakość życia mieszkańców
- IV. Centrum wypoczynku

Wskazanie działań powiązanych (komplementarnych) pomiędzy priorytetami ma za zadanie ukazać potrzebę międzysektorowej współpracy dla powodzenia nakreślonej wizji, a także uwidocznic, że wykonanie działań z jednego zakresu wzmacnia potencjał gminy do realizacji innego zakresu, powodując efekt synergii („2+2=5”) i osiąganie wyższych poziomów rozwoju. Przykładowo rozwój bazy laboratoryjnej przy szkołach może być zaczynem Centrum Wdrożeniowego, a wzmocnienie kształcenia praktycznego przyspieszyć powstawanie nowych firm i innowacji.

W podanych niżej tabelach oprócz nazw działań przyporządkowanych do poszczególnych celów podano proponowane wskaźniki rezultatu działań, wskazano zakładane zaangażowanie poszczególnych podmiotów przy realizacji (schemat wdrażania) oraz źródła finansowania i orientacyjne koszty dla budżetu gminy (na poziomie priorytetów).

Wskaźniki rezultatu obrazować mają mierzalne – materialne i niematerialne skutki podjętej interwencji. Przykładowo w wyniku budowy drogi skróci się czas przejazdu między miejscowościami, które droga połączy. Prócz wskaźników rezultatu podano proponowane wskaźniki kontekstowe dla każdego z priorytetów. Wskaźniki te odnoszą się do rozwoju gminy w szerszym zakresie, będącym wynikiem sumy działań różnych podmiotów, wywołanych realizacją Programu. Wskaźniki kontekstowe ukazać mają ogólną sytuację w gminie, umożliwiając też porównania z innymi jednostkami samorządu. Harmonogram realizacji działań zawiera ryc. 3., podana w dalszej kolejności.

PRIORYTETY I KIERUNKI INTERWENCJI

PRIORYTET I. Przyciąganie inwestycji, przedsiębiorczość lokalna, infrastruktura

Priorytet I jest skoncentrowany na działaniach ze sfery gospodarczej. Podjęcie tego typu działań uznaje się za potrzebne w sytuacji planowanego zakończenia wydobycia węgla z odkrywki „Bełchatów”, co zmniejszy w pewnym stopniu wpływ do budżetu gminy i może się wiązać z redukcjami zatrudnienia. Jednak można tę sytuację widzieć jako szansę. Na lokalnym rynku pracy pojawi się grupa wykwalifikowanych pracowników bez konieczności szczególnego materialnego wsparcia. Osoby te, dysponując środkami z odpraw czy własnymi oszczędnościami mogą otwierać nowe firmy. Niebagatelnym atutem gminy jest istnienie uzbrojonych stref przemysłowych oferujących znaczne powierzchnie terenów do zainwestowania, także dla branż stosujących nowe technologie.

Cel strategiczny	II.1 Rozwój przedsiębiorczości ¹
-------------------------	---

Cele szczegółowe	Działania – priorytety interwencji	Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane i ich rola	Źródła finansowania do 2020 r.
1. Wsparcie powstających podmiotów gospodarczych (Program „Najłatwiejszy pierwszy krok”)	1.1 Konkursy na biznesplan lub wsparcie wdrożenia produktu 1.2 Rozwój coachingu biznesowego 1.3 Wyłonienie „aniołów biznesu” 1.4 Wspólna promocja (gminy i firm), także w ramach inicjatywy „Made in Kleszczów”	Liczba firm, które otrzymały wyróżnienie za biznesplan lub wdrożenie produktu Liczba firm wspartych kapitałem załączkowym (seed capital) i kapitałem ryzyka (venture capital) / objętych innymi formami bezpośredniego wsparcia Liczba osób, które powróciły do gminy Kleszczów i podjęły	Samorząd gminy oraz jednostki podległe – organizacja, finansowanie konkursów, udostępnianie powierzchni Instytucje otoczenia biznesu (w tym FRGK, ARREKS) – współorganizacja, współfinansowanie, udostępnianie powierzchni Firmy prywatne – współfinansowanie	Budżet gminy środki FRGK, ARREKS Fundusze UE: - PO IR - dla firm: Cosme, Horyzont 2020 Udział sektora prywatnego – środki własne i pozyskane

¹ Brzmienie zmienione z „Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców”. Wspierane będzie powstawanie i funkcjonowanie firm na terenie gminy.

		zatrudnienie / założyły działalność gospodarczą	<i>(możliwe partnerstwo publiczno-prywatne w zakresie przygotowania powierzchni do najmu-do określenia)</i>	przez inwestorów RPO Wł (priorytety 8iii, 3a)
2. Ułatwienia dla istniejących firm	2.1 Udostępnienie nowych powierzchni do wynajęcia 2.2 Rozwój finansowych i organizacyjnych form wsparcia biznesu 2.3 Rozwój usług dla biznesu 2.4 Przygotowanie powierzchni do wynajęcia na działalność badawczo-rozwojową (B+R) 2.5 Rozwój specjalizacji w rolnictwie, przechowalnictwa i przetwórstwa rolno- spożywczego 2.6 Wspieranie rzemiosła, rękodziela, twórczości unikatowej	Liczba firm, które wynajęły powierzchnię na działalność, w tym na B+R / wielkość powierzchni wynajętej firmom (w tym na B+R) Liczba firm objętych wsparciem Liczba firm, które eksportują swe produkty samodzielnie Liczba podmiotów prowadzących sprzedaż poprzez „Made in Kleszczów” Wielkość sprzedaży produktów lokalnych i unikatowych, w tym w drodze e- handlu		

Cel strategiczny	II.2 Rozwój produkcji na wyższym poziomie technologii
-------------------------	---

Cel szczegółowy	Działania – priorytety interwencji	Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane i ich rola	Źródła finansowania do 2020 r.
3. Zagospodarowanie stref przemysłowych	<p>3.1 Wypracowanie spójnych kryteriów oceny ofert i prowadzenia polityki wobec inwestorów <i>(odzwierciedlonych w dokumentach planistycznych),</i></p> <p>3.2 Lokowanie w strefach przemysłowych firm z branż preferowanych</p>	<p>Liczba firm, które zainwestowały w strefach wg branż</p> <p>Przyrost powierzchni zainwestowanej w strefach przemysłowych a przyrost zatrudnienia (wg branż)</p> <p>Liczba osób zatrudnionych w nowo zlokalizowanych przedsiębiorstwach z branż preferowanych</p> <p>Liczba firm, których samodzielne / wyodrębnione działy B+R/konstrukcyjne znajdują się w gminie</p> <p><i>Odsetek firm w strefach według poziomu reprezentowanej technologii (związanych z branżami)</i></p>	<p>Samorząd gminy – organizowanie</p> <p>Fundacja Rozwoju Gminy Kleszczów (FRGK) – zarządzanie, pozyskiwanie inwestorów</p>	<p>Środki własne i pozyskane przez inwestorów</p> <p>Budżet gminy w zakresie utrzymania i zarządzania strefami</p> <p>Fundusze UE - PO IR</p> <p>- RPO WŁ (priorytety 3a i 3b, 1b)</p>
Działania powiązane (komplementarne)	<ul style="list-style-type: none"> 8.4 Utworzenie centrum wdrożeniowego 			

Jako branże preferowane wskazuje się (na podstawie Regionalnej Strategii Innowacji RSI LORIS2030 oraz opinii z terenu gminy):

- ochronę środowiska,
- przemysł paliwowo-energetyczny (nowe technologie węglowe, nowe źródła energii),
- automatykę i robotykę,
- chemię,
- usługi oparte na wiedzy,
- przetwórstwo rolno-spożywcze (w tym produkty unikatowe),
- produkcję materiałów do budownictwa zdrowego, niskoenergetycznego.

Być może w dalszym zakresie powstaną dodatkowe warunki do lokalizacji przedsiębiorstw z branż następujących:

- telekomunikacja, media i multimedia, Internet, software, przemysł komputerowy,
- biotechnologia i farmacja, ochrona zdrowia.

Cel strategiczny	II.4 Utrzymanie potencjału produkcji energii na terenie gminy ²
-------------------------	--

Cel szczegółowy	Działania – priorytety interwencji	Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane i ich rola	Źródła finansowania do 2020 r.
4. Utrzymanie potencjału produkcji energii na terenie gminy	4.1 Przygotowanie terenu pod instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii (zapisy w studium i planach miejscowych, ustalenie miejsc i zasad przyłączenia do sieci gminnej) 4.2 Badanie możliwości energetyki wodnej szczytowo-pompowej, geotermalnej (także przez jednostki B+R) 4.3 Współpraca z klastrem Ekoenergia 4.4 Rozwój produkcji energii z nowych źródeł	Moc zainstalowana źródeł energii (w tym OZE) <i>Wielkość źródeł mocy możliwych do przyłączenia i przyłączonych do gminnej sieci energetycznej</i>	Samorząd gminy i think tank gminy Kleszczów (jeśli powstanie) – działania organizacyjne, lobbying	Środki własne i pozyskane przez Inwestorów RPO WŁ (priorytet 4a) PO liŚ Budżet gminy

² Zmiana brzmienia z „rozwój produkcji energii z nowych źródeł” (poszerzenie)

Działania powiązane (komplementarne)	<ul style="list-style-type: none"> 8.1 Powołanie think tanku gminy Kleszczów
---	---

Cel strategiczny	II.5 Poprawa dostępności transportowej gminy ³
-------------------------	---

Cel szczegółowy	Działania – priorytety interwencji	Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane i ich rola	Źródła finansowania do 2020 r.
5. Poprawa dostępności transportowej gminy	5.1 Budowa drogi przez wkop (Kleszczów – Rogowiec)	Skrócenie średniego czasu dojazdu z Kleszczowa (południowej części gminy) do Bełchatowa / do Rogowca / strefy przemysłowej w Bogumiłowie o 50%	Samorząd gminy – organizacja, współfinansowanie PGE GiEK – udostępnienie terenu, współfinansowanie ⁴	Budżet gminy Skarb państwa / środki PGE
	5.2 Działania na rzecz budowy połączenia drogowego do DK1 (węzeł Kamieński) i DK 74 we współpracy z sąsiednimi gminami	Wstępne, konkretne uzgodnienia międzygminne (dokument)	Samorząd gminy – organizacja	
	Poprawa wykorzystania kolei, w tym: 5.3 Modernizacja i rozbudowa linii	Liczba firm obsługiwanych transportem kolejowym Udział kolei w przewozach wg	Samorząd gminy – organizacja, lobbing ^{5,6} ewentualnie aport terenów, zachęty finansowe (ulgi	Skarb państwa Budżet gminy – uzupełniająco

³ Brzmienie zmienione z „Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców”. Wspierane będzie powstawanie i funkcjonowanie firm na terenie gminy.

⁴ Przedmiotowa droga powinna powstać przed 2023 r., gdyż wówczas jest planowana likwidacja drogi nad wysadem solnym Dębina w związku z zamiarem eksploatacji węgla wokół wysadu. Budowa tej drogi we współpracy z PGE może mieć formę rekompensaty za likwidację tej drogi (oraz gminnej linii energetycznej i sieci infrastruktury podziemnej)

⁵ Zadanie w wysokim stopniu uzależnione od decyzji zapadających poza gminą

⁶ Lobbing może prowadzić też think tank gminy Kleszczów, jeśli powstanie

	kolejowej Piotrków Trybunalski – Zarzecze	grup towarów / Wielkość przewozów kolejowych wg grup towarów	i zwolnienia podatkowe) PKP PLK PGE GiEK Firmy prywatne	Środki firm PO liś RPO WŁ (priorytety 7c, 7d)
	5.4 Doprowadzenie bocznicy kolejowej do strefy przemysłowej w Bogumiłowie			

Działania horyzontalne samorządu gminy dla realizacji priorytetu I	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja dróg i pozostałej infrastruktury komunalnej na terenie gminy • pełnienie roli wszechstronnego „brokera informacji” (może to czynić za pomocą wyspecjalizowanej jednostki, na przykład GCI czy FRGK) • wspieranie współpracy lokalnych podmiotów gospodarczych (cel strategiczny II.3) • promocja i wsparcie rozwoju modelu otwartych innowacji⁷ • przyciąganie osób, które opuściły ten teren, związanych uprzednio z gminą Kleszczów faktem zamieszkania czy prowadzenia interesów w tych stronach. Szczególna uwaga, system zachęt powinien być skierowany do osób, które nabyły wysokie, a deficytowe kompetencje zawodowe, a także na osoby przebywające poza Polską
---	--

Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu I	<ul style="list-style-type: none"> • Wpływy z podatków (PIT, CIT) / 1 zatrudnionego w gminie • Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w REGON na 10 tys. mieszkańców / wg sekcji • wyniki badań opinii mieszkańców • miejsce gminy Kleszczów w rankingach atrakcyjności inwestycyjnej • struktura zatrudnienia wg sektorów / własności • skojarzenia gminy Kleszczów w wyszukiwarkach • wyniki badań społecznych nt. skojarzeń z gminą
---	--

W efekcie realizacji tego zakresu zadań pojawią się przedsiębiorstwa lokalne, wspierające rozwój lokalny. Nowe zakłady będą zlokalizowane w strefach przemysłowych. Działające na terenie gminy i już zakorzenione podmioty będą w stanie wyasygnować środki na wsparcie rozwoju nowych, które w przyszłości mogą stać się ich kooperantami, przyczyniając się do ogólnego wzrostu potencjału i konkurencyjności tutejszej gospodarki.

Osiedlenie się kilku podmiotów z branż o wyższym zaawansowaniu technologicznym, a zwłaszcza ich zakorzenienie może spowodować swego rodzaju „efekt domina” i lokalizację następnych z uwagi na wytworzenie środowiska sprzyjającego działalności tego rodzaju i rozpowszechnienie opinii o gminie Kleszczów jako środowisku sprzyjającym nowym technologiom i innowacjom. Gmina Kleszczów może zyskać markę „fabryki innowacji”.

⁷ <http://otwarteinnowacje.pl/node/367> [dostęp: 3.02.2016 r.]

Powstaną przez to dłuższe „łańcuchy wartości” na terenie gminy, przekładając się na pobory pracowników i wpływy do lokalnego budżetu.

PRIORYTET II: Edukacja i nauka

Mimo, iż do 2020 r. ma na terenie gminy pracować kopalnia, która wraz z Elektrownią stanowią główny, powszechnie kojarzony wyróżnik gminy, potrzeba wyprzedzająco rozwijać nową markę gminy. Gmina Kleszczów jest organem prowadzącym liceum ogólnokształcące, a także Technikum Nowoczesnych Technologii, uznane w 2015 r. za najlepsze w Polsce. Szkoły działają w ramach Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych⁸. Jest to szansa, aby w miejsce kopalni węgla powstała „kopalnia wiedzy”.

Cel strategiczny	I.4 Wdrożenie innowacji (nowych rozwiązań) na skalę krajową w zakresie ochrony środowiska i usług publicznych (np. edukacji)
-------------------------	--

Cele szczegółowe	Działania – priorytety interwencji	Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane i ich rola	Źródła finansowania do 2020 r.
6. Rozwój szkolnictwa ponadgimnazjalnego	6.1 Opracowanie koncepcji rozwoju oświaty w gminie 6.2 Powstanie klas patronackich 6.3 Utworzenie zasadniczej szkoły zawodowej 6.4 Budowa nowych obiektów szkolnych wraz z zapleczem warsztatowym (Centrum Kształcenia Praktycznego) 6.5 Inkubator talentów” – indywidualny tutoring utalentowanych uczniów	Liczba uczniów w klasach patronackich Liczba uczniów w szkole zawodowej Liczba uczniów przypadających na 1 <i>kluczową jednostkę wyposażenia warsztatów</i> Liczba uczniów objętych indywidualnym tutoringiem	Samorząd gminy oraz jednostki podległe – organizacja, zasadnicze finansowanie Firmy prywatne – współfinansowanie wyposażenia (w ramach patronatu)	Budżet gminy (Budowa szkoły wraz z wyposażeniem)

⁸ W przypadku likwidacji gimnazjów termin „ponadgimnazjalne” należy rozumieć jako „ponadpodstawowe”.

<p>7. Rozwój kształcenia ustawicznego</p>	<p>7.1 Program reorientacji zawodowej ADEPT</p> <p>7.2 Powstanie Centrum Kształcenia Ustawicznego (CKU)</p> <p>7.3 Utworzenia ośrodka (centrum) egzaminacyjnego dla osób realizujących kształcenie dualne</p>	<p>Liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje zawodowe</p> <p>Liczba osób, które podjęły zatrudnienie w nowej branży / zawodzie</p> <p>Liczba osób spoza ZSP zdających egzaminy zawodowe (poświadczające kwalifikacje)</p>	<p>Samorząd gminy oraz jednostki podległe</p> <p>Instytucje otoczenia biznesu (zwłaszcza ARREKS)</p>	<p>Środki prywatne</p> <p>Środki własne ARR ARREKS</p> <p>źródła określone w RPO WŁ priorytet 8v cel 2.</p>
<p>8. Rozwój działalności badawczo-rozwojowej</p>	<p>8.1 Powołanie Think tanku gminy Kleszczów (grupy ambasadorów rozwoju gminy)</p> <p>8.2 Organizacja konferencji – „burz mózgow” z udziałem uczniów</p> <p>8.3 Organizacja Festiwalu Nauki i Kultury w formie międzypokoleniowej, w różnych miejscowościach gminy</p> <p>8.4 Utworzenie centrum wdrożeniowego</p>	<p>Liczba wygłoszonych wykładów naukowych i popularnonaukowych / godzin zajęć laboratoryjnych</p> <p>Liczba uczestników konferencji i spotkań popularyzujących wiedzę</p> <p>Patenty, znaki towarowe, wynalazki zarejestrowane przez osoby i podmioty działające na terenie gminy</p> <p>Liczba wdrożeń produktów opracowanych w gminie Kleszczów</p>	<p>Samorząd gminy oraz jednostki podległe – organizacja, zasadnicze finansowanie</p> <p>Instytucje otoczenia biznesu (w tym FRGK) – współorganizacja, współfinansowanie</p> <p>Firmy prywatne – współfinansowanie (<i>możliwe partnerstwo publiczno-prywatne-do określenia</i>)</p> <p>Uczelnie wyższe, towarzystwa naukowe, placówki badawcze i ich konsorcja – współorganizacja, współfinansowanie</p>	<p>Budżet gminy</p> <p>Środki UE w ramach IV osi priorytetowej (Poddziałanie 4.1.2 Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (PO IR) poza tym RPO WŁ</p> <p>Środki prywatne (możliwe dofinansowanie z programów UE „COSME” i „Horyzont2020”)</p> <p>Budowa i wyposażenie odrębnego budynku centrum wdrożeniowego</p>

Działania powiązane (komplementarne)	Działania realizujące cele: <ul style="list-style-type: none"> • 3. Zagospodarowanie stref przemysłowych • 11. Zagospodarowanie terenów wokół SOLPARKU
--------------------------------------	--

Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu II	<ul style="list-style-type: none"> • wyniki matur / egzaminów zawodowych w szkołach • miejsca szkół ponadgimnazjalnych z terenu gminy w <i>miarodajnych</i> ogólnopolskich rankingach • liczba absolwentów ZSP w Kleszczowie: <ul style="list-style-type: none"> - zatrudnionych zgodnie z kwalifikacjami, - zatrudnionych na terenie gminy - studiujących na uczelniach z pierwszej „5” danego kierunku w Polsce • liczba wyników wyszukiwania Kleszczów+”badania i rozwój”
---	--

Wzmocniona, uzupełniona o nowe placówki edukacja powinna być „motorem” dalszego rozwoju gminy. W efekcie realizacji tego zestawu działań na lokalnym rynku pracy pojawi się grupa samodzielnych fachowców, a znaczna liczba lokalnych firm usamodzielni się, przejdzie do następnego etapu rozwoju. Znaczna część impulsów rozwojowych dotyczących nie tylko edukacji, ale i funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki lokalnej powinna pochodzić z lokalnego środowiska. Gmina Kleszczów nie musi być tylko odbiorcą innowacji, ale może być ich źródłem.

PRIORYTET III: Wysoka jakość życia mieszkańców

Stopniowe wzmocnienie lokalnego kapitału uczyni lokalny rynek pracy bardziej konkurencyjnym, nawet w sytuacji zakończenia prowadzenia działalności górniczej w odkrywcę „Bełchatów”. Powinna wzrastać też atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania i spędzania czasu wolnego.

W dalszej perspektywie udostępnienie terenów pokopalnianych oraz zgromadzony kapitał – nie tylko finansowy, ale przede wszystkim ludzki – mieszkańcy i zainteresowane osoby z zewnątrz wraz z ich pomysłami przyczynić się będą do osiągnięcia przez gminę nowego stadium, nowego poziomu rozwoju.

Cel strategiczny	I.2 Rozwój budownictwa mieszkaniowego dla różnych grup społecznych
-------------------------	--

Cel szczegółowy	Działania – priorytety interwencji	Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane i ich rola	Źródła finansowania do 2020 r.
9. Rozwój różnych form budownictwa mieszkaniowego	9.1 Utrzymanie tempa budownictwa komunalnego	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców Wielkość powierzchni wynajmowanych lokali usługowych w zasobach komunalnych	Samorząd gminy oraz jednostki podległe	Programy rządowe / krajowe (w tym Fundusz mieszkań na wynajem) Budżet gminy
	9.2 Rozwój budownictwa na wynajem przez inne podmioty		Firmy prywatne Zrzeszenia mieszkańców (kooperatywy) / spółdzielnie	Programy rządowe / krajowe (w tym Fundusz mieszkań na wynajem) Środki własne inwestorów
	9.3 Poprawa opłacalności funkcjonowania gminnych zasobów mieszkaniowych (wygospodarowanie powierzchni pod najem komercyjny – usługi, pracownie, sklepiki)		Samorząd gminy oraz jednostki podległe	Budżet gminy
	9.4 Planowy rozwój budownictwa indywidualnego		Samorząd gminy oraz jednostki podległe – przygotowanie planów	Budżet gminy (przygotowanie i uzbrojenie terenów)

Cel szczegółowy	Działania – priorytety interwencji	Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane i ich rola	Źródła finansowania do 2020 r.
			zagospodarowania, uzbrojenie terenu Firmy prywatne	

Cel strategiczny	I.3 Budowa modelu aktywizacji społeczności i rozwoju osobistego objętych nim osób
-------------------------	---

Cel szczegółowy	Działania – priorytety interwencji	Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane i ich rola	Źródła finansowania do 2020 r.
10. Budowa modelu aktywizacji społeczności i rozwoju osobistego objętych nim osób	10.1 Opracowanie modelu świadczeń socjalnych ukierunkowanego na rozwój kwalifikacji świadczeniobiorców	Liczba osób pobierających świadczenia, które nabyły kwalifikacje w zakresie znajomości języków / kompetencji zawodowych i społecznych ⁹	Samorząd gminy oraz jednostki podległe	Budżet gminy
	10.2 Utworzenie miejsca spotkań dla młodzieży (prowadzonego przy jej udziale) (przeznaczone pomieszczenia w budynku / park do swobodnej aranżacji ¹⁰ / kino plenerowe)	Liczba wydarzeń prowadzonych przez młodzież <i>Liczba filmów wyświetlonych w kinie plenerowym rocznie (o ile powstanie)</i>	Samorząd gminy oraz jednostki podległe - organizacja Organizacje pozarządowe - prowadzenie	Budżet gminy zakup wyposażenia

⁹ Np. kurs komunikacji w rodzinie, szkoła dobrego rodzica, kurs pierwszej pomocy

¹⁰ Np. udział młodzieży przy projektowaniu, wyposażenie w zestaw mebli parkowych do swobodnego przesuwania na terenie

	10.3 Utworzenie lokalnych grup działania / stowarzyszeń w sołectwach ¹¹	Liczba osób zaangażowanych w grupach działania Liczba zadań / wielkość finansowania zadań publicznych powierzonych organizacjom pozarządowym	Samorząd gminy oraz jednostki podległe Organizacje pozarządowe	Budżet gminy
	10.4 Rozwój zorganizowanej opieki nad dziećmi do lat 3 i przedszkoli	Odsetek dzieci do lat 3 objętych zorganizowanymi formami opieki <i>Odsetek dzieci w przedszkolach</i>	Samorząd gminy oraz jednostki podległe <i>Organizacje pozarządowe</i> Firmy prywatne	Budżet gminy (w tym budowa przedszkola i żłobka w Kleszczowie) Środki prywatne
Działania powiązane (komplementarne)	<ul style="list-style-type: none"> • (do 10.2) Działania realizujące cel 11. Zagospodarowanie terenów wokół SOLPARKU / powstanie Nowego Centrum Gminy • Kontynuacja i rozwój już prowadzonych działań w sferze kultury, ochrony zdrowia, pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym 			

Cel szczegółowy – horyzontalny dla realizacji priorytetu III	Działania – priorytety interwencji	Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane i ich rola	Źródła finansowania do 2020 r.
Powstanie Nowego Centrum Gminy	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie koncepcji zagospodarowania Nowego Centrum Gminy – zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – nowe połączenie pieszo-rowerowe ulicy 	<p>Skrócenie czasu dojazdu rowerem od Urzędu Gminy do skrzydła SOLPARKU mieszczącego obecnie ZSP</p> <p>Powierzchnia publicznej zieleni</p>	Samorząd gminy oraz jednostki podległe	Budżet gminy Budowa drogi

¹¹ W celu kształtowania współodpowiedzialności za rozwój gminy i wprowadzenia form zbliżonych do „budżetu obywatelskiego”

	<p>Głównej z terenem przy SOLPARKU (ponad obwodnicą gminną)</p> <p>– <i>zabezpieczenie terenów wzdłuż ul. Szkolnej przed zagospodarowaniem nie odpowiadającym funkcjom i znaczeniu centrum gminy (w przypadku objęcia koncepcją)</i></p>	urządzonej na 1 mieszkańca		
Działania powiązane (komplementarne)	<ul style="list-style-type: none"> • 10.2 Utworzenie miejsca spotkań dla młodzieży <p>Działania realizujące cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 11. Zagospodarowanie terenów wokół SOLPARKU • 13. Przygotowania do zagospodarowania brzegów odkrywki (opracowanie koncepcji zagospodarowania, budowa punktu informacyjnego / ekspozycji demonstracyjnej) 			
Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu III	<ul style="list-style-type: none"> • wyniki badań opinii mieszkańców • liczba nowych mieszkańców gminy / saldo migracji w gminie • zmiany struktury ludności gminy • odsetek pełnoletnich mieszkańców gminy z poświadczoną znajomością języków obcych (<i>może być badany na próbie reprezentatywnej</i>) • liczba kandydatów na radnych w wyborach samorządowych (2014-2018-2022) 			

Miarą atrakcyjności gminy jest przyciąganie nowych mieszkańców. Chodzi jednak o to, aby ludzie ci nie byli jedynie konsumentami świadczeń oferowanych przez samorząd, lecz przez swoją aktywność oddziaływali na sąsiadów i inspirowali rozwój gminy.

PRIORYTET IV: Centrum wypoczynku

Gmina Kleszczów, nie tylko z uwagi na znajdujące się na tutejszym terenie obiekty stanowiące potencjalnie wielkie atrakcje turystyczne, lecz także przez zagospodarowanie powstałe już w sąsiednich gminach może stać się ważnym centrum pobytowym. W przyszłości jest szansa na realizację wizji „rano narty, wieczorem plaża”.

Cel strategiczny	III.2 Rozwój bazy pobytowej i oferty turystyczno-wypoczynkowej ^{12 13}
-------------------------	---

Cele szczegółowe	Działania – priorytety interwencji	Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane i ich rola	Źródła finansowania do 2020 r.
11. Zagospodarowanie terenów wokół KDS SOLPARK wraz z rozbudową SOLPARKU i hotelu	11.1 Opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów wokół SOLPARKU	Liczba miejsc noclegowych w hotelach według kategorii	Samorząd gminy Firmy prywatne <i>(możliwe partnerstwo publiczno-prywatne-do określenia)</i>	Budżet gminy Środki własne i pozyskane przez inwestorów
	11.2 Opracowanie koncepcji wykorzystania wód geotermalnych	Stopień wykorzystania miejsc noclegowych		
	11.3 Budowa zaplanowanych obiektów	Liczba i liczebność grup kontraktujących regularny pobyt w SOLPARKU / hotelu		
	<i>Wielkość wykorzystania wód geotermalnych (m³, m³ogrzewanej kubatury)</i>			
	<i>Rozwój i rozbudowa KDS SOLPARK wraz z zagospodarowaniem terenów wokół jest przedmiotem prac odrębnego zespołu.</i>			
12. Rozwój oferty turystyczno-wypoczynkowej	12.1 Opracowanie strategii rozwoju turystyki i rekreacji, w tym ponadgminnego programu pobytowego	Liczba miejsc noclegowych według kategorii obiektu	Samorząd gminy Firmy prywatne	Środki własne i pozyskane przez inwestorów Budżet gminy RPO WŁ (priorytet 8b-do określenia)
	12.2 Rozwój pozostałej bazy noclegowej	Liczba podmiotów zaangażowanych w realizację pakietów pobytowych		
	12.3 Opracowanie pakietów pobytowych i promocja turystyczna gminy (w tym poprzez już	Liczba osób korzystających		

¹² Modyfikacja brzmienia celu (było „i pakietów wypoczynkowych” – tu poszerzenie)

¹³ Działania takie może wspierać specjalnie powołane Biuro Informacji Turystycznej

	funkcjonujące wydarzenia) 12.4 Opracowanie karnetu / karty pobytovej	z pakietów pobytowych Średnia długość pobytu turysty w gminie		
Działania powiązane (komplementarne)	<ul style="list-style-type: none"> • 6.3 Utworzenie zasadniczej szkoły zawodowej • 7.3 Utworzenie ośrodka (centrum) egzaminacyjnego • 8.4 Utworzenie centrum wdrożeniowego • 10.2 Utworzenie miejsca (centrum) spotkań dla młodzieży • opracowanie koncepcji Nowego Centrum Gminy • nowe połączenie pieszo-rowerowe ulicy Głównej z terenem przy SOLPARKU 			

Cel strategiczny	III.1 Opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów podkrywkowych
-------------------------	--

Cel szczegółowy	Działania – priorytety interwencji	Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane i ich rola	Źródła finansowania do 2020 r.
13. Opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów podkrywkowych	13.1 Zastrzeżenie nazw topograficznych (np. Jezioro Kleszczowskie), 13.2 Budowa interaktywnego punktu informacyjnego / ekspozycji demonstracyjnej (obiekt budowlany o konstrukcji lekkiej, dopuszcza się jako obiekt tymczasowy) 13.3 Organizacja miejsca na występy i plenery z widokiem na odkrywkę (opcjonalnie wraz z salą spotkań „z widokiem”, gdzie można urządzać spotkania towarzyskie, zabawy)- może być to	Liczba zwiedzających punkt widokowy Liczba unikalnych wejść na stronę o Jeziorze Kleszczowskim (w tym zza granicy) Liczba filmów / innych materiałów opublikowanych / umieszczonych w Internecie, oznaczonych tagami „(gmina) Kleszczów”, „odkrywka Bełchatów / Kleszczów”,	Samorząd gminy PGE GiEK (dysponent terenu) Firmy prywatne zainteresowane promocją	Opracowanie koncepcji zagospodarowania Budowa punktu informacyjnego wraz z salą do spotkań i ekspozycją multimedialną Opracowanie materiałów promocyjnych i promocja w mediach

	<p>rozszerzenie działania 13.2</p> <p>13.4 Promocja przyszłego obszaru wypoczynku nad jeziorem w mediach (filmy promocyjne, oferta dla studiów filmowych, muzycznych)</p> <p>13.5 Opracowanie właściwej koncepcji zagospodarowania</p> <p>13.6 Założenie banku terenów pod przyszłe zagospodarowanie (także z ofertami wymiany gruntów).</p>	<p>„(przyszłe) Jezioro Kleszczowskie”,</p>		
--	--	--	--	--

<p>Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu IV</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyniki badań opinii mieszkańców • skojarzenia gminy Kleszczów w wyszukiwarkach • wyniki badań społecznych nt. skojarzeń z gminą
---	---

<p>Cel strategiczny - horyzontalny samorządu gminy dla realizacji priorytetów I - IV</p>	<p>I.1 Racjonalizacja wydatków gminy</p>
---	--

Jako realizujące niniejszy Program można potraktować też inne, niewymienione działania, które będą prowadziły do osiągnięcia zakładanych wskaźników.

Tab. 1. Szacunkowe koszty realizacji działań według priorytetów Programu w tys. zł.

I Przyciąganie inwestycji, przedsiębiorczość lokalna, infrastruktura	II Edukacja i nauka	III Wysoka jakość życia mieszkańców	IV Centrum wypoczynku
36 000	50 000	36 200	3 900 ¹⁴
Razem	126 100		

Źródło: Opracowanie własne.

Większość zadań składających się na koszty realizacji Programu **to koszty inwestycji już zaplanowanych**, a w części realizowanych przez gminę (budowa przedszkola i żłobka, uzbrojenie terenów pod budownictwo). Uwzględniono także przedsięwzięcia obecnie planowane, a wpisujące się w realizację nakreślonych priorytetów.

W ten sposób, w perspektywie długookresowej (2030+), może nastąpić realizacja określonej na wstępie wizji gminy. Skutkiem realizacji zaproponowanych działań może być powstanie opinii, że: „Taki rozwój – tylko w Kleszczowie”

Harmonogram realizacji działań Programu

Ryc. 3. Proponowany harmonogram realizacji działań Programu (➡ oznacza możliwość kontynuacji zadania po 2020 r.)

Rok	2016				2017				2018				2019				2020				
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
Wsparcie powstających podmiotów gospodarczych	Zadania o charakterze ciągłym, do stałej realizacji w okresie 2016-2020+																				
Ułatwienia dla istniejących firm																					
Zagospodarowanie stref przemysłowych																					
Utrzymanie potencjału produkcji energii na terenie gminy																					
Budowa drogi przez wkop:																					
- podjęcie decyzji, zapewnienie finansowania																					
- projekty i uzgodnienia																					
- budowa drogi																					

¹⁴ + koszty rozbudowy SOLPARKU i niewyspecyfikowanych obiektów towarzyszących

Rok	2016				2017				2018				2019				2020			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Modernizacja i rozbudowa linii kolejowej Piotrków Trybunalski – Zarzecze	Działania lobbingowe, realizacja po 2020 r.																			
Doprowadzenie bocznicy kolejowej do strefy przemysłowej w Bogumiłowie	Działania lobbingowe, realizacja po 2020 r.																			
Opracowanie koncepcji rozwoju oświaty																				
Budowa nowych obiektów szkolnych wraz z zapleczem warsztatowym																				
- projekty i uzgodnienia																				
- budowa i wyposażenie																				
Utworzenie szkoły zawodowej																				
- akt woli ze strony władz gminy																				
- działania organizacyjne																				
- rozpoczęcie naboru i pracy przez szkołę																				
Utworzenie centrum wdrożeniowego																				
Utworzenie miejsca spotkań dla młodzieży																				
Budowa przedszkola i żłobka w Kleszczowie																				
Powstanie Nowego Centrum Gminy																				
- opracowanie koncepcji																				
- zmiana planu miejscowego																				
- budowa połączenia pieszo-rowerowego do SOLPARKU																				
Zagospodarowanie terenów wokół KDS SOLPARK wraz z rozbudową SOLPARKU i hotelu																				
- Opracowanie koncepcji																				
- projekty i uzgodnienia																				
- montaż finansowy																				
- budowa obiektów																				

Rok	2016				2017				2018				2019				2020			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Rozwój oferty turystyczno-wypoczynkowej																				
- Opracowanie strategii rozwoju turystyki i rekreacji, w tym ponadgminnego programu pobytowego																				
- opracowanie pakietów pobytowych i karty pobytowej																				
Opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów podkrywkowych																				
- Zastrzeżenie nazw topograficznych (rozpoczęte uchwałą Rady Gminy)																				
- Budowa punktu informacyjnego / ekspozycji demonstracyjnej																				
- Opracowanie właściwej koncepcji zagospodarowania																				

Źródło: opracowanie własne

Niektóre działania związane z inwestycjami budowlanymi, ale także działania organizacyjne wymagające długotrwałych procedur i wielu uzgodnień są z natury długotrwałe, stąd należy je podjąć niezwłocznie. Jak ukazuje powyższa tabela, aby realizacja drogi przez wkop czy utworzenie szkoły zawodowej miały miejsce do 2020 r., należy przystąpić do działań w tym kierunku niezwłocznie.

TERYTORYALNY ZAKRES DZIAŁAŃ

Zaproponowane, kluczowe zapisy Programu wymagają zweryfikowania pod kątem spójności z dokumentami strategicznymi przyjętymi dla szerszych terytoriów, w skład których wchodzi gmina Kleszczów.

Porównanie zostanie dokonane na poziomie celów długookresowych, gdyż cele średniookresowe są zbyt liczne i odnoszą się niekiedy do zbyt specyficznych, gminnych problemów. Sam Program Rozwoju ma natomiast przyczyniać się do realizacji wizji rozwoju gminy opisanej celami długookresowymi. Cele zostaną ocenione pod kątem zgodności z dokumentami strategicznymi szczebla wojewódzkiego i powiatowego. Jak wskazała bowiem wcześniej dokonana analiza dokumentów strategicznych¹⁵, dokumenty na szczeblu krajowym, a także europejskim są najczęściej zbyt ogólne, aby mogły stanowić podstawę weryfikacji Programu Rozwoju Gminy Kleszczów. Ostatecznie więc zostanie zaprezentowane tylko porównanie z Umową Partnerstwa, stanowiącą podstawę programowania wykorzystania środków UE w latach 2014-2020.

¹⁵ Długookresowa Strategia Rozwoju Gminy Kleszczów 2030+, s. 54-57

Tab. 2. Spójność długookresowych celów strategicznych Programu Rozwoju Gminy z Umową Partnerstwa.

Program Rozwoju Gminy Kleszczów do roku 2020			
Cele strategiczne	Utrzymanie pozycji lidera w zakresie warunków życia	Rozwój gospodarczy w oparciu o innowacyjne projekty gospodarcze (w tym kwalifikacje mieszkańców)	Zaplanowanie i rozwój gminy jako centrum wypoczynku (czasu wolnego)
Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Umowa Partnerstwa			
Cele tematyczne	Cel tematyczny 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji		Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
	Cel tematyczny 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK (EFRR)	Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW)	
	Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie		
Cele tematyczne	Cel tematyczny 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej	Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	
		Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	

Program Rozwoju Gminy Kleszczów do roku 2020			
Cele strategiczne	Utrzymanie pozycji lidera w zakresie warunków życia	Rozwój gospodarczy w oparciu o innowacyjne projekty gospodarcze (w tym kwalifikacje mieszkańców)	Zaplanowanie i rozwój gminy jako centrum wypoczynku (czasu wolnego)
Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Umowa Partnerstwa			
		Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	
	Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	

Źródło: Opracowanie własne.

Jak można zauważyć, występuje generalna zgodność długookresowych celów strategicznych, projektowanych dla gminy Kleszczów z podstawowym ogólnopolskim dokumentem programowym, dotyczącym wspierania rozwoju z funduszy unijnych. Szczególnie duża zgodność występuje w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego, przedsiębiorczości, a horyzontalnie – w odniesieniu do celu 10. Mniej pokrycia zauważa się w odniesieniu do planów rozwoju sektora turystyki i wypoczynku, ponieważ w obecnej perspektywie budżetowej UE odchodzi się od bezpośredniego wspierania tego typu inwestycji.

Tab. 3. Spójność długookresowych celów strategicznych Programu Rozwoju Gminy ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.

Program Rozwoju Gminy Kleszczów do roku 2020			
Cele strategiczne	Utrzymanie pozycji lidera w zakresie warunków życia	Rozwój gospodarczy w oparciu o innowacyjne projekty gospodarcze (w tym kwalifikacje mieszkańców)	Zaplanowanie i rozwój gminy jako centrum wypoczynku (czasu wolnego)
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020			
Obszar funkcjonalny	2.2. Zagłębie Górniczo-Energetyczne Bełchatów – Szczerców - Złoczew		
Cele strategiczny	Obszar rozwoju nowoczesnej gospodarki energetycznej tworzącej i wykorzystującej innowacyjne i przyjazne środowisku technologie		
Strategiczne kierunki działań	5. Wspieranie działań na rzecz zwiększenia dostępności transportowej zewnętrznej i wewnętrznej		
	4. Wspieranie działań na rzecz ograniczenia negatywnych skutków oddziaływania terenów eksploatacyjnych, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.	1. Wspieranie działań na rzecz powstania w regionie specjalistycznego ośrodka badawczego oraz szkolnictwa zawodowego z zakresu gospodarki energetycznej.	3. Wspieranie działań na rzecz rekultywacji terenów poeksploatacyjnych, w tym m. in. w kierunku leśnym.
		2. Wspieranie działań na rzecz rozwoju „zielonych przemysłów” oraz rozwoju i wdrażania niskoemisyjnych technologii węglowych.	
		6. Wspieranie działań na rzecz rozwoju ponadregionalnych powiązań funkcjonalnych z zakresu gospodarki energetycznej - klastrów (m. in. Klaster Ekoenergia).	

Źródło: Opracowanie własne.

W odniesieniu do Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, z uwagi na rozczłonkowanie zapisów kierunkowych w wymiarze terytorialnym badaniu zgodności poddano zapisy dla obszaru funkcjonalnego 2.2 Zagłębie Górniczo-Energetyczne Bełchatów – Szczerców – Złoczew. Zauważyć można, że cele strategii odnoszą się do wszystkich sześciu strategicznych kierunków działań dla tego obszaru, ponownie szczególnie w aspekcie rozwoju gospodarczego.

Tab. 4. Spójność długookresowych celów strategicznych Programu Rozwoju Gminy ze Zintegrowanym Programem Rozwoju Lokalnego Powiatu Bełchatowskiego.

Program Rozwoju Gminy Kleszczów do roku 2020			
Cele strategiczne	Utrzymanie pozycji lidera w zakresie warunków życia	Rozwój gospodarczy w oparciu o innowacyjne projekty gospodarcze (w tym kwalifikacje mieszkańców)	Zaplanowanie i rozwój gminy jako centrum wypoczynku (czasu wolnego)
Zintegrowany Program Rozwoju Lokalnego Powiatu Bełchatowskiego			
Cele częściowe	2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej.	1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej i technicznej.	3. Zapewnienie właściwych warunków do rozwoju edukacji, turystyki, sportu i rekreacji.
	3. Zapewnienie właściwych warunków do rozwoju edukacji, turystyki, sportu i rekreacji.		

Źródło: Opracowanie własne.

Powyższy dokument samorządu powiatowego, z uwagi na swój ogólny charakter, nie wnosi szczególnych wytycznych dla sporządzanego Programu. Można jednak bez wątpliwości przyjąć, że przyjęte cele strategiczne są ze Zintegrowanym Programem Rozwoju Lokalnego Powiatu Bełchatowskiego niesprzeczne.

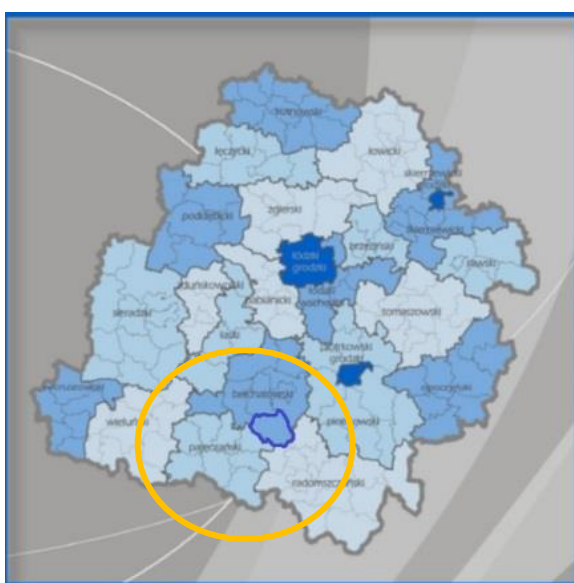
Większość z zaproponowanych uprzednio działań ma charakter niematerialny lub nie są wskazywane ich konkretne lokalizacje. Z powodu rozbudowy już istniejących funkcji, część z niniejszych propozycji jest ich kontynuacją, rozwojem w dotychczasowej lokalizacji lub sąsiedztwie. Naturalnym miejscem do rozwoju kształcenia ponadgimnazjalnego i praktycznego wydaje się więc Kleszczów. Podobnie jest z rozwojem KDS SOLPARK, a także niektórymi innymi przedsięwzięciami, choćby z powodu istnienia odwiertów geotermalnych.

Na tej samej zasadzie będzie postępował rozwój już wyznaczonych, a w dużej części niezainwestowanych stref przemysłowych.

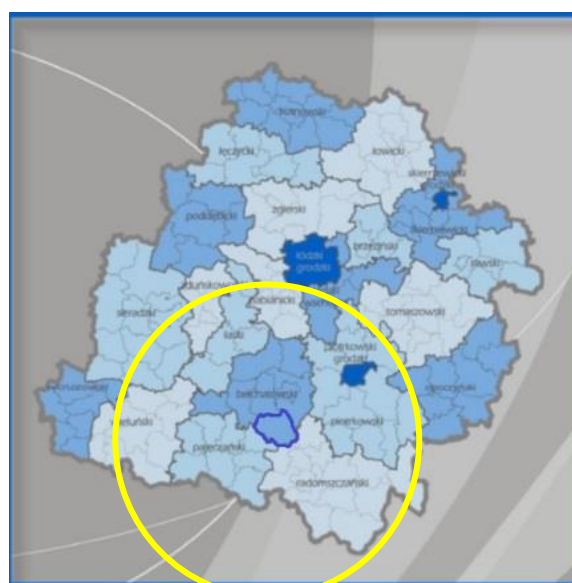
Z uwagi na niewielką skalę terytorialną i stosunkowo małą społeczność, wszystkie te funkcje mają służyć całej społeczności i korzystającym z nich osobom z zewnątrz, a z powodu niewielkich odległości wewnątrz gminy (które mogą ulec dalszemu skróceniu) mieszkańcy i goście będą mieli łatwy dostęp do obiektów położonych w różnych miejscowościach. Z powodu potencjału społeczno-gospodarczego gminy, niektóre przedsięwzięcia czy sfery aktywności będą wręcz oddziaływały na szersze otoczenie. I tak przewiduje się następujące oddziaływanie (przedstawione graficznie na ryc. 4.):

- Technikum Nowoczesnych Technologii – oddziaływanie regionalne (w zakresie rekrutacji i powiązań instytucjonalnych ze szkołami, uczelniami, firmami) / krajowe – w zakresie rozpoznawalności (pod warunkiem utrzymania marki),
- planowana szkoła zawodowa – oddziaływanie ponadlokalne w zakresie rekrutacji i współpracy (z czasem może wzrosnąć),
- Centrum Wdrożeniowe (a w przyszłości być może Centrum Nowych Technologii) – oddziaływanie najpierw ponadlokalne, a w finalnej wersji, w perspektywie roku 2030 - ponadregionalne, krajowe, a w przyszłości być może międzynarodowe (w zakresie współpracy i rozpoznawalności - marki),
- rynek pracy – oddziaływanie ponadlokalne (powiat bełchatowski i sąsiednie),
- KDS SOLPARK – oddziaływanie ponadlokalne, subregionalne, a po rozbudowie – regionalne i ponadregionalne,
- przyszłe Jezioro Kleszczowskie wraz z funkcjami i infrastrukturą towarzyszącą – oddziaływanie ponadregionalne, krajowe, a być może międzynarodowe (poza horyzontem planowania długookresowego).

Ryc. 4. Spodziewany terytorialny wymiar oddziaływania wiodących obiektów i funkcji z terenu gminy.

Rynek pracy

Szkoły ponadgimnazjalne

Obiekty rekreacyjne i sportowe

Jeziro Kleszczowskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego – Łódzkie 2020.

Budowa drogi przez wkop (po zwałowisku wewnętrznym odkrywki Pola „Bełchatów” wymaga szeregu uzgodnień z PGE GiEK S.A., ale także z samorządem powiatu, ponieważ droga ta po wybudowaniu powinna mieć status powiatowej. Reaktywacja i ewentualna rozbudowa linii kolejowej nr 24 Piotrków Trybunalski – Zarzecze (- Rogowiec) będzie wymagała współpracy nie tylko z gminą Kluki, ale i z organami kolejowymi, PGE oraz zainteresowanymi przedsiębiorstwami.

Sporządzanie koncepcji zagospodarowania odkrywek po zakończeniu eksploatacji, ale też rozwój SOLPARKU, w tym związany z projektowaniem pakietów pobytowych wymaga współpracy z sąsiednimi gminami (Kamieńsk, w dalszym zakresie Szczerców, Sulmierzyce, Rząśnia).

Fot. 4. Zatem w drogę...

Źródło: Fundacja Rozwoju Gminy Kleszczów

W zakresie lokalizacji działalności gospodarczej, zwłaszcza produkcyjnej, określa się następujące priorytety (przedstawione obrazowo na ryc. 5):

- Preferencja do lokalizacji przedsięwzięć produkcyjnych i magazynowych wymagających intensywnego transportu (w tym towarów masowych) i ewentualnych stref ochronnych w północnej części gminy (KSP nr IV w Bogumiłowie – jest korzystnie położona w stosunku do zabudowy mieszkaniowej i ma możliwość lepszej obsługi transportowej – doprowadzenie bocznicy kolejowej)
- Preferencja dla lokalizacji przedsięwzięć niewymagających intensywnego transportu – w KSP nr II (Kleszczów) i III (Żłobnica).

Ryc. 5. Preferencje lokalizacyjne z uwagi na wymagania transportowe na terenie gminy.

Kierunki interwencji w wymiarze terytorialnym

Źródło: Opracowanie własne.

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA SYSTEMU REALIZACJI

Wdrażanie

Organem odpowiedzialnym za realizację Programu Rozwoju Gminy Kleszczów do 2020 roku powinien być Wójt Gminy, któremu odpowiedzialność taką powierzy uchwała Rady Gminy, uchwalająca Program.

Odpowiedzialność za przyjęcie i realizację Programu spoczywa na samorządzie gminy, stąd też instytucją wdrażającą powinna być jednostka organizacyjna, na którą władze lokalne mają bezpośredni wpływ. Wskazuje się tu Urząd Gminy w Kleszczowie. Urząd, jak wynika z przeprowadzonych analiz, jest jednostką z wysoce rozwiniętą strukturą organizacyjną i dysponuje doświadczoną kadrą wystarczającą do podjęcia realizacji niniejszego Programu. Władze gminy mogą oczywiście przyznawać poszczególne zakresy odpowiedzialności innym jednostkom, także w postaci porozumień.

Postuluje się ewentualne wydzielenie w Urzędzie decernatu rozwoju, skupiającego zadania w zakresie planowania przestrzennego (lub gospodarki gruntami w pełnym zakresie), inwestycji gminnych, zarządzania majątkiem i promocji gminy. Osoba, której zostałby powierzony ten decernat (w postaci nadzoru, niekoniecznie bezpośredniego kierownictwa) mogłaby koordynować i nadzorować z ramienia Wójta proces wdrażania strategii przy współpracy z dotychczasowym zespołem sterującym do spraw opracowania Strategii. Sugeruje się utrzymanie funkcjonowania tego zespołu (przy nazwie zmienionej na „Zespół sterujący do spraw wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Kleszczów na lata 2016-2030”) i ewentualne zmiany składu uzasadnione potrzebami merytorycznymi.

Zespół powinien odpowiadać za zbieranie danych i badanie wskaźników służących monitoringowi i ewaluacji strategii, mógłby pełnić także rolę „rady mentorów” – grona doradczego władz gminy, osób odpowiedzialnych za wdrażanie strategii.

Podmioty zaangażowane w realizację poszczególnych zadań Programu wskazano w tabelach w rozdziale „Priorytety i kierunki interwencji”.

Wdrażanie strategii będzie elementem bieżącej, a nawet rutynowej działalności gminy i jej organów, także dlatego, że zapisy strategii, a zwłaszcza Programu Rozwoju Gminy, aby były zrealizowane, powinny być przełożone na formalne dokumenty, w tym budżet gminy i Wieloletnią Prognozę Finansową (WPF), gdzie zostaną doprecyzowane ich koszty wraz z udziałem środków zewnętrznych.

Monitoring

Zarządzanie Programem odbywać się będzie na poziomach opatrzonych wskaźnikami, umożliwiającymi monitoring i ewaluację, a więc na poziomie celów strategicznych (średniookresowych) i działań priorytetowych.

Monitoringiem nazywa się regularne sprawdzanie, czy interwencja postępuje zgodnie z planem (Programem), a więc porównywanie rzeczywistości z założeniami na danym etapie¹⁶. Służy odpowiedzi na pytania:

- czy udało się zrealizować zamierzone działania strategiczne?
- jaki był ich bezpośredni efekt?
- czy udało się osiągnąć zamierzone rezultaty?

Podstawowymi narzędziami monitoringu służącymi jego poprawnej realizacji są: analiza wskaźników produktu i rezultatu oraz analiza danych zastanych. Produktami nazywa się materialne i mierzalne efekty realizacji poszczególnych zadań w ramach strategii (długość wybudowanej drogi, liczba przeprowadzonych szkoleń). Rezultaty to zaś materialne i niematerialne skutki powstania produktów. Z uwagi na to, że na pojawienie się konkretnych produktów Programu potrzeba czasu, pomiar rezultatów według podanych wskaźników powinien rozpocząć się w 3. roku od uchwalenia dokumentu. Okres 3 lat od realizacji zadania potrzebny jest bowiem na utrwalenie skutków podjętych działań i wyeliminowanie przekłamań związanych ze zbyt krótkim okresem funkcjonowania czy tzw. „efektem nowości”

¹⁶ Por. Mliczyńska-Hajda D. 2012, Koncepcja systemu monitorowania Miejskiego Programu Rewitalizacji M. Poznania. Ekspertyza przygotowana na zamówienie Urzędu Miasta Poznania (niepublikowana).

(np. darmowe wejściówki lub promocyjne ceny biletów na początku działania basenu powodują zwiększoną frekwencję).

Następnie wskaźniki rezultatu będą odnotowywane w równych odstępach co rok, aż po rok 2022, co spowoduje zbieżność z powtórny pomiar wskaźników kontekstowych i da podstawę do oceny interwencji spowodowanej przez Program, do ewaluacji *ex-post*. Dane pozyskane w procesie monitoringu realizacji Programu posłużą więc także ewaluacji.

Corocznie powinien być sporządzany zbiorczy raport z monitoringu Programu, który po akceptacji przez zespół sterujący powinien być publikowany w Internecie i udostępniany zainteresowanym osobom i instytucjom. Dla władz gminy raporty takie mogą stanowić uzasadnienie konieczności dokonania zmian w Programie.

Ewaluacja

Ewaluacja *ex-post*, dokonywana po realizacji Programu, służy określeniu w jaki sposób oraz w jakim stopniu udało się osiągnąć zamierzone cele strategiczne. Ma pomóc osobom zarządzającym wdrażaniem Programu w uzyskaniu odpowiedzi na pytania:

- czy zrealizowane projekty wydatnie przyczyniły się do poprawy jakości życia i pracy mieszkańców oraz funkcjonowania podmiotów gospodarczych na terenie gminy?
- czy zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym, które dokonały się na skutek realizacji Programu były zgodne z zakładanymi oczekiwaniami?
- czy działania zrealizowane w ramach przyjętych projektów odpowiadały oczekiwaniom interesariuszy?

W procedurze ewaluacji ocenie powinny podlegać też niezamierzone (pozytywne i negatywne) efekty realizacji Programu. Narzędziami wykorzystywanymi w procesie ewaluacji są: analiza zagregowanych wskaźników rezultatu, analiza wskaźników strategicznych (kontekstowych), badania społeczne oraz badania typu desk-research. Ewaluacja jest oceną efektów podejmowanych działań, stąd potrzebne będą dane o rezultatach wdrażania Programu, pozyskane w trakcie monitoringu¹⁷.

Rolą raportu ewaluacyjnego jest zidentyfikowanie niedoskonałości i braków przyjętego programu strategicznego oraz wskazanie i wprowadzenie odpowiednich rozwiązań i udoskonaleń służących ich zniwelowaniu, po to, aby proces zarządzania strategicznego przebiegał sprawnie i nie blokował dynamiki rozwoju gminy. Wnioski płynące z przeprowadzonej analizy ewaluacyjnej *ex-post* będą stanowiły także niezwykle istotny materiał przy aktualizacji zapisów strategii długookresowej i formułowaniu nowego programu rozwoju, pod kątem zmieniającej się sytuacji w gminie i jej otoczeniu oraz pojawiających się nowych potrzebach i wyzwaniach rozwojowych.

Analiza wskaźników kontekstowych powinna być odniesiona – tam, gdzie to możliwe – do gmin będących przedmiotem analizy porównawczej w niniejszym dokumencie (z grupy „liderów”), bądź – w wypadku dezaktualizacji tego zestawienia – do gmin zajmujących czołowe miejsca w ogólnopolskich rankingach dotyczących danego tematu.

¹⁷ Por. Mliczyńska-Hajda D. op. cit.

Ocena ewaluacyjna Programu Rozwoju Gminy wykracza poza zakres monitoringu. Przeprowadzona będzie pod kątem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych i wdrażanych działań. Proponowane kryteria są analogiczne jak w przypadku dokonanej już ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Kleszczów do 2015 r.,

1. Trafność – czy realizowane projekty pozwoliły rozwiązać zidentyfikowane problemy i były zgodne z założeniami Programu (i Długookresowej Strategii Rozwoju Gminy Kleszczów 2030+) oraz w jakim stopniu zaplanowane cele oraz zadania odpowiadały potrzebom mieszkańców i innych interesariuszy Programu.
2. Skuteczność – w jakim stopniu realizowane projekty przyczyniły się do osiągnięcia zakładanych celów strategicznych.
3. Efektywność – jaki jest stosunek nakładów finansowych i zasobów realizowanych projektów do osiągniętych produktów i rezultatów.
4. Użyteczność – czy pojawiły się negatywne lub pozytywne efekty uboczne na skutek zrealizowanych zadań i czy rezultaty tych projektów są użyteczne dla mieszkańców (interesariuszy).
5. Trwałość – czy zmiany, które zaszły na skutek realizacji projektów są trwałe i będą użyteczne przez długi czas.

Proponuje się przy tym, aby przy ocenie kryterium trafności odnieść się do rzeczywistych wyników interwencji, odzwierciedlonych we wskaźnikach kontekstowych, których obraz zostanie uzyskany w przeprowadzonych badaniach. Postuluje się wykonanie badań opinii na reprezentatywnej grupie mieszkańców, a także badań ogólnopolskich, dotyczących rozpoznawalności (skojarzeń) gminy.

Odpowiedzialność za przeprowadzenie ewaluacji spoczywa na władzach gminy, jednak z uwagi na ich bezpośrednie zaangażowanie i odpowiedzialność za realizację Programu, wykonaniem raportu ewaluacyjnego nie powinien zajmować się zespół sterujący. Wykonanie zadań określonych poniżej (na ryc. 6) w ramach etapu III, IV i V (poza zapewnieniem środków finansowych) powinno się zlecić podmiotowi zewnętrznemu.

Ryc. 6. Schemat ewaluacji Programu.

ETAP I
<ul style="list-style-type: none"> • gromadzenie wszelkich niezbędnych danych (raportów, dokumentów, wyników monitoringu, danych statystycznych, diagnoz stanu, opracowań zewnętrznych) koniecznych do przeprowadzenia ewaluacji na różnych jej etapach
ETAP II
<ul style="list-style-type: none"> • wyznaczenie podmiotu lub zespołu osób, który przeprowadzi ewaluację Programu
ETAP III
<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie szczegółowej metodyki ewaluacji • zapewnienie odpowiednich środków finansowych na wykonanie badań, szczególnie badań społecznych, zgodnych z przyjętą metodyką

<ul style="list-style-type: none"> • organizacja pracy zespołu odpowiedzialnego za przeprowadzenie ewaluacji zgodnie z zapisami przyjętej metodyki. • przygotowanie przez zespół (lub inny zewnętrzny podmiot) narzędzi badawczych (formularzy badań społecznych, scenariuszy wywiadów pogłębionych lub wywiadów zogniskowanych, metodyki kwerend internetowych)
ETAP IV
<ul style="list-style-type: none"> • realizacja badania ewaluacyjnego zgodnie z przyjętą metodyką
ETAP V
<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie raportu z ewaluacji • przedstawienie raportu osobie odpowiedzialnej za wdrażanie Programu, która dokona jego formalnego odbioru

Źródło: Opracowanie własne.

Jeśli efekty realizacji działań okażą się negatywne, powinna zostać wdrożona procedura korekcyjna, wiodąca do zmian w Programie, a także, w razie potrzeby, w Długookresowej Strategii Rozwoju Gminy.

Zasady aktualizacji

W aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, w obliczu dynamicznych przepływów ludności, zmian prawa i koniunktury, procesów globalizacyjnych zachodzi wysokie prawdopodobieństwo zdarzeń, które mogą spowodować potrzebę zmian w Programie. Z tego względu dokument ten ma charakter otwarty – w tym sensie, że lista działań, za pomocą których ma być realizowany, nie jest katalogiem zamkniętym. Wszelkie zamierzenia prowadzące do realizacji zapisanych celów i określonych wskaźników, po zaakceptowaniu przez władze gminy w odpowiedniej procedurze, mogą stać się częścią niniejszego dokumentu. Możliwa jest również korekta celów, co może poprawić czytelność zarządzania i efektywność realizacji dokumentu.

Należy przy tym zachować ciągłość realizacji Programu. Oznacza to, że cele i działania, których zasadność nie została zdezawuowana, powinny w wypadku zmian obowiązywać nadal.

Przewiduje się, że ewentualna aktualizacja Programu będzie możliwa po upływie połowy okresu jego wdrażania, a więc w II połowie 2018 r. Aktualizacja dokumentu powinna być dokonywana przy udziale osób biorących udział we wdrażaniu, a więc zespołu sterującego, i zaakceptowana analogicznie jak w wypadku przyjmowania pierwotnej wersji, a więc w drodze uchwały Rady Gminy. Prace takie nie powinny mieć więc charakteru doraźnego a powinny mieć charakter kompleksowy. W tej sytuacji zasadnym jest zlecenie przygotowania aktualizacji podmiotom zewnętrznym, posiadającym doświadczenie w tej dziedzinie.